

Voortgangsrapportage 2023 Programma Energietransitie

Oktober 2023

Inhoud

1.	Samenvatting.....	1
1.1	Programma Energietransitie	2
2.	Programmajaar 2023.....	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Energiebesparing in 2023.....	6
2.3	De warmtetransitie in 2023.....	8
2.4	Duurzame opwek in 2023.....	9
3.	Inkomsten en uitgaven programma energietransitie in 2023	10
4	Programmajaar 2024.....	12
4.1	Voorspellen is lastig.....	12
4.2	Energiebesparing.....	12
4.3	De warmtetransitie in 2024.....	13
4.4	Duurzame opwek in 2024.....	13

1. Samenvatting

De energietransitie is in Culemborg in volle gang. Bewoners, ondernemers en de gemeente zijn bezig met allerlei projecten rondom energie besparen, de warmtetransitie en het opwekken van schone energie. Deze voortgangsrapportage gaat verder in op deze activiteiten uit het programma energietransitie. Zie ook www.culemborgduurzaam.nl waar wekelijkse berichten verschijnen over wat er verder allemaal speelt in onze stad op het gebied van duurzaamheid.

Bewoners vinden elkaar via het project Minder op de Meter, waarbij deelnemers aan de slag zijn gegaan met het verduurzamen van hun woning. Bewoners met een slecht geïsoleerd huis worden gevonden via de Fixbrigade, die langskomt om te helpen met het nemen van energiebesparende maatregelen. Daarnaast werden er bijna 500 zonnepanelen gerealiseerd met behulp van duurzaamheidsleningen. Dankzij het nieuwe beleid voor zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht is een groeiend aandeel van deze zonnepanelen op daken in het centrum gelegd. Om ook energiebesparende maatregelen mogelijk te maken voor veel panden in het centrum is de werkgroep duurzame monumenten opgezet en actief. Verder is in samenwerking met actieve initiatiefgroepen van bewoners verkend op welke wijze de toekomst zonder aardgas in Culemborg vorm kan krijgen. De buurten Westerkwartier en Dijkzicht/Molenzicht lopen hierin voorop.

Bedrijven op de Pavijen weten elkaar te vinden in het onderzoek naar het oprichten van een decentraal energienetwerk waarbij de wens is om vraag en aanbod van schone energie onderling op een slimme manier uit te wisselen.

De gemeente kijkt ook naar haar eigen energieverbruik en kan nu verder met het verduurzamen van zowel schoolgebouwen als haar eigen vastgoed sinds het Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan en het integraal huisvestingsplan in 2023 zijn vastgesteld. Voor de nieuwe stadswijk in de stationsomgeving denken we na over een duurzame energiehuishouding.

1.1 Programma Energietransitie

Culemborg werkt aan de duurzame ontwikkeling van de stad. Het terugdringen van de uitstoot van koolstofdioxide (CO₂) is het hoofddoel van het Programma Energietransitie welke in oktober 2020 is vastgesteld.

De toename van de concentratie CO₂ in de atmosfeer draagt bij aan de opwarming van de aarde. De klimaatverandering die hier door optreedt gaat gepaard met vaker optredende extreme weersomstandigheden (hittegolven, hoosbuien en langere periodes van droogte). Op mondiale, Europese en nationale schaal zijn daarom afspraken (klimaatakkoorden) gemaakt om de uitstoot van CO₂ terug te dringen om daardoor de wereldwijde temperatuurstijging zo beperkt mogelijk te houden. De uitstoot van CO₂ vindt in hoofdzaak plaats door de verbranding van fossiele brandstoffen (aardolie, aardgas en steenkool) ten behoeve van de opwekking van elektriciteit, de verwarming van de gebouwde omgeving en voor mobiliteit (via de weg, het water en de lucht).

In 2017 heeft de gemeenteraad van Culemborg besloten om te streven naar de status van een energieneutrale stad uiterlijk in het jaar 2040. Energieneutraal betekent dat in een jaar evenveel energie duurzaam (hernieuwbaar) wordt opgewekt als dat er wordt verbruikt. Het uitspreken van de ambitie om energieneutraal te worden is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Het betekent een enorme opgave. We moeten hiervoor ruimte zoeken voor de opwek van duurzame energie, met name via zon en wind. Dat we werk moeten maken van het besparen van energie. En dat we moeten zoeken naar duurzame vormen van warmte om onze huizen en bedrijven te verwarmen en van warm water te voorzien.

In de afgelopen jaren hebben we hierin samen met onze partners de eerste stappen gezet. Om de doelstelling energieneutraal in 2040 te bereiken moet het tempo waarin de transitie plaatsvindt omhoog. Hiervoor heeft de gemeenteraad in 2020 het Programma Energietransitie vastgesteld. In dit programma is een samenhangend beeld geschetst van de werkzaamheden op het gebied van de energietransitie in de komende jaren. Het programma kent drie programmalijnen, te weten:

- Energiebesparing;
- Warmtetransitie;
- Duurzame opwek.

In het Programma Energietransitie is de doelstelling om te streven naar een energieneutrale stad herbevestigd en is vanuit de investeringsagenda een financiële impuls toegevoegd door voor een periode van vijf jaar (2021-2025) jaarlijks € 200.000,- extra beschikbaar te stellen voor het werken aan de energietransitie. Daarbij is afgesproken om jaarlijks voorafgaand van de begrotingsbehandeling voor het volgende jaar te evalueren wat het lopende programmajaar heeft opgeleverd en wat de vooruitzichten zijn voor het komende programmajaar. Deze voortgangsrapportage 2023 gaat daarom in op de activiteiten op het gebied van de energietransitie in 2023 en kijkt vooruit naar het jaar 2024. Activiteiten onder de noemer circulaire economie, groen, biodiversiteit, klimaatadaptatie, leefomgevingskwaliteit etc. vallen niet onder deze voortgangsrapportage die zich richt op energie.

2. Programmajaar 2023

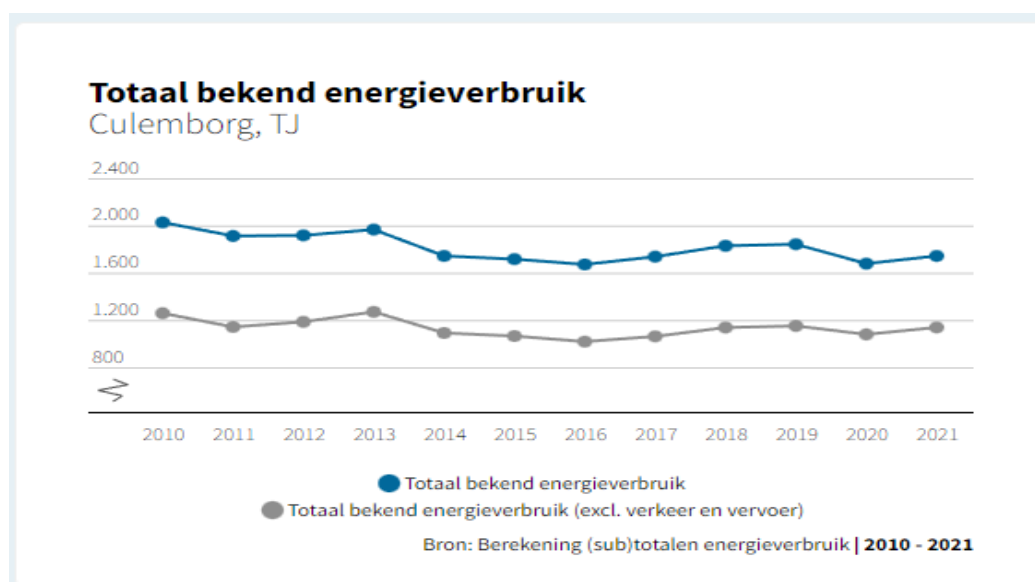
2.1 Inleiding

De monitoring van het energieverbruik en het aandeel duurzaam opgewekte energie wordt landelijk bijgehouden door Rijkswaterstaat in de Klimaatmonitor (www.klimaatmonitor.nl). De monitoringsgegevens lopen per definitie achter op de actuele stand van zaken omdat de data eerst gevalideerd moet worden alvorens ze kunnen worden gepubliceerd. In het afgelopen jaar zijn de monitoringsgegevens over het jaar 2021 beschikbaar gekomen. De volgende ontwikkelingen voor Culemborg zijn zichtbaar:

	2018	2019	2020	2021	Groei absoluut t.o.v. voorgaand jaar		Groei relatief t.o.v. voorgaand jaar	
					2020	2021	2020	2021
Totaal energieverbruik in TJ*	1.828	1.841	1.677	1742	- 164	65	- 9 %	3,8 %
% hernieuwbare energie totaal	6,5	6,4	8,8	8,7	2,4 %	- 0,1%	37,5 %	- 1,1%
% hernieuwbare energie mobiliteit	4,8	5,9	5,9	6,6	0 %	0,7 %	0 %	11,9%
% hernieuwbare warmte	3,4	3,3	3,0	2,8	- 0,3 %	-0,2 %	- 9,1 %	-6,7 %
% hernieuwbare elektriciteit	14,6	12,5	22,4	21,7	9,9b %	-0,7 %	79 %	- 3,2 %

*) TJ staat voor TeraJoule. 1 TJ komt overeen met ca. 30.000 m³ aardgas of 278.000 kiloWattuur.

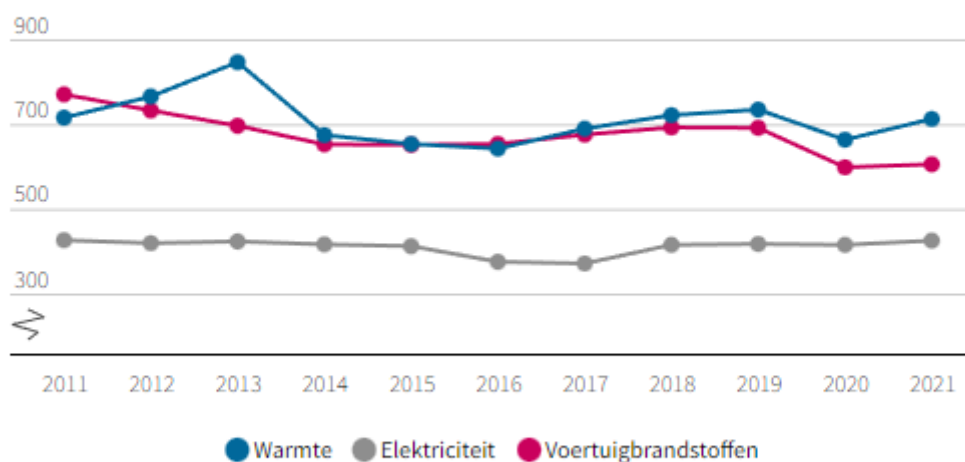
In onderstaande grafieken wordt achtereenvolgens het totale energieverbruik. Het totale energieverbruik uitgesplitst en het percentage hernieuwbare energie getoond.

Opvallend is de sterke afname van het totale energieverbruik (-9%) in Culemborg in 2020 ten opzichte van 2019. In 2021 is er weer sprake van een stijging t.o.v. 2020 maar nog steeds een forse daling t.o.v. 2019. Die afname komt vooral voor rekening van minder aardgasverbruik en een verminderd brandstofgebruik voor mobiliteit. De verminderde mobiliteit zal zeer waarschijnlijk corona-gerelateerd zijn. Het verminderde verbruik van aardgas is moeilijker verklaarbaar.

Energieverbruik naar toepassing

Culemborg, TJ

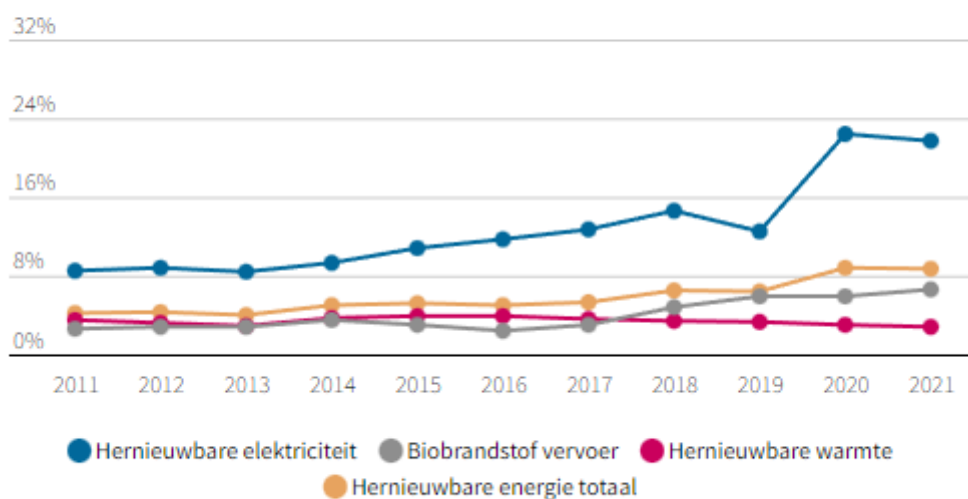

Bron: meerdere bronnen | 2011 - 2021

Culemborg groeit in aantallen inwoners en huishoudens. Zonder gerealiseerde energiebesparing zou daarmee het energieverbruik proportioneel stijgen. Gegeven de groei van het aantal inwoners en woningen en de afname van het energieverbruik is er sprake van een ont koppeling.

Percentage bekende hernieuwbare energie

Culemborg

Bron: Berekening RVO | 2011 - 2021

Ook opvallend is de enorme groei van het aandeel hernieuwbare elektriciteit (79%) in 2020 dat in 2021 is afgevlakt. Dit is bijna volledig toe te schrijven aan de grote populariteit van zonnepanelen.

De terugblik naar het jaar 2023 (hoewel het pas oktober 2023 is) wordt geschetst aan de hand van de activiteiten die zijn verricht (en die in de rest van 2023 nog op de rol staan) binnen de drie eerder genoemde programmalijnen.

2.2 Energiebesparing in 2023

Aanpak Energiearmoede

Met de huidige hoge energieprijzen is het thema energiebesparing (en energiearmoede) dagelijks nieuws. De afhankelijkheid van aardgas uit het buitenland en het gebrek aan leveringszekerheid is de oorzaak van een ongekende prijsstijging. Ieder huishouden met een variabel energiecontract heeft hier mee te maken. Het leidt tot schrijnende voorbeelden van hoge maandlasten waardoor mensen in betalingsproblemen komen. De rijksoverheid heeft gemeenten budget toegekend om de zogenaamde energietoeslag uit te keren. Dit verzacht voor de laagste inkomensgroepen de pijn enigszins.

Daarnaast werken we aan het gericht omlaag brengen van de energierekening, met name voor de huishoudens met een laag inkomen en een minder goed geïsoleerd huis (denk hierbij aan de Fixbrigade, en een witgoedregeling). De uitvoering van deze activiteiten vindt gedurende 2023 en 2024 plaats. In juni heeft het ministerie van BZK een derde zogenoemde SPUK-uitkering verstrekt. Daarbij is tevens de periode waarin deze middelen mogen worden besteed verlengd tot eind 2025 (was eind 2023).

Vrijwilliger van de Fixbrigade brengt isolatiefolie aan.

Installatie van zonnepanelen op het Stads kantoor.

Duurzaam meerjarenonderhoudsprogramma en Integraal Huisvestingsplan

Ook de gemeente zelf kijkt kritisch hoe ze energie kan besparen en het goede voorbeeld kan geven. In 2023 zijn twee grote stappen hierin gezet. Allereerst is het duurzaam meerjarenonderhoudsprogramma vastgesteld. Dit omvat het plan om stapsgewijs het eigen vastgoed, welke tot 2040 met zekerheid in beheer blijft, verder te verduurzamen naar het hoogste ambitieniveau. Als tweede is het integraal huisvestingsplan voor onderwijsgebouwen opgesteld welke invulling geeft aan de verduurzamingsopgave en daarnaast gehoor geeft aan de wens om frisse scholen met een gezond binnenklimaat en groene schoolpleinen te realiseren.

Energieloket

In de energietransitie speelt energiebesparing een belangrijke rol. Immers energie die niet wordt verbruikt hoeft ook niet duurzaam te worden opgewekt. Sinds een aantal jaren schakelen we als gemeente voor energiebesparingsacties Vrijstad Energie in. Vrijstad Energie is onze lokale energiecoöperatie die zich op non-profit basis inzet voor de duurzame ontwikkeling van Culemborg. Vrijstad is op een groot aantal terreinen in de stad actief (zie www.vrijstadenergie.nl). Via Vrijstad kunnen inwoners verzoeken om een gesprek met een energiecoach, kan mee worden gedaan aan gezamenlijke inkoopacties en kunnen informatieavonden worden bijgewoond. Daarnaast bemenst Vrijstad de fysieke energiewinkel waar inwoners kennis kunnen maken met allerlei energiebesparende maatregelen. Vrijstad vormt als het ware de ‘frontoffice’ voor Culemborgers. Het regionale energieloket vormt de backoffice. Complexere vragen op energiebesparingsgebied kunnen door het regionale energieloket worden opgepakt.

Minder op de meter

In 2023 is het ‘Minder op de meter’ project voortgezet. In dit project (uitgevoerd door Vrijstad Energie) worden inwoners die gemotiveerd zijn om de eigen woning te verduurzamen, samen met hun bureaus uit de straat aangemoedigd om samen te verkennen op welke wijze dit kan plaatsvinden. Het project richt zich op het ontzorgen van inwoners door gerichte maatwerkadvisen te geven en hen te begeleiden in de realisatie van de verduurzamingsmaatregelen. Het benaderen van in de warmtetransitie geïnteresseerde inwoners geeft het project een heel andere dynamiek dan het benaderen van een hele wijk. De uitgangspositie van de deelnemende inwoners is positief en de weerstand die bij een wijkaanpak wel aanwezig is speelt in dit project geen rol. Aan Minder op de meter 2 deden 160 deelnemers (koopwoningen) mee, verdeeld over 21 straten.

En verder...

- Is de KCB, mede met een financiële ondersteuning van € 10.000,- door de gemeente, een verkenning gestart naar het oprichten van een decentraal energienetwerk. Netcongestie (capaciteit schaarste op het elektriciteitsnet) is een actueel knelpunt. Bedrijven met uitbreidingswensen krijgen te maken met een wachtlijst voor nieuwe grootverbruikaansluitingen. Door te onderzoeken of er lokale uitwisseling van elektriciteit mogelijk is kan wellicht het knelpunt van netcongestie worden verzacht. Ook kan hiermee op een slimme manier opwek en vraag naar schone energie worden uitgewisseld.
- Is de website www.culemborgduurzaam.nl in 2023 verder geprofessionaliseerd.
- Zijn er duurzaamheidsleningen verstrekt. Hiermee kunnen eigenaren van koopwoningen van de gemeente geld lenen voor energiebesparende maatregelen, zoals voor de aanschaf van dubbel glas, vloer-, muur- of dakisolatie. Van de mogelijkheid om duurzaamheidsleningen af te sluiten wordt goed gebruik gemaakt. De meeste leningen worden afgesloten voor het installeren van zonnepanelen. Tot 1 oktober 2023 zijn in 2023 aan 40 inwoners van Culemborg duurzaamheidsleningen verstrekt waarmee onder meer bijna 500 zonnepanelen in Culemborg zijn gerealiseerd.
- Heeft duurzaamheid een plek gekregen in de woonvisie. Hierin wordt ingegaan op hoe er in Culemborg toekomstbestendig gebouwd wordt, waaronder de visie om nieuwbouw energieneutraal te maken, passend bij het doel van Culemborg energieneutraal in 2040.

2.3 De warmtetransitie in 2023

Transitievisie Warmte (TVW)

In lijn met het nationale klimaatakkoord is in januari 2022 de transitievisie warmte (TVW) vastgesteld. In een TVW schetst de gemeente op welke wijze, in welk tempo en in welke volgorde woningen en bedrijfspanden (de gebouwde omgeving) van het aardgas afgaan. De basis van de TVW wordt gevormd door de beschrijving van de huidige energetische situatie van de verschillende buurten en wijken in Culemborg. Het maakt (vanzelfsprekend) uit welke technische mogelijkheden er zijn om van het aardgas af te gaan en er zijn afhankelijk van de uitgangssituatie. Zo verschilt de binnenstad sterk van de uitbreidingswijken in Parijsch en is Lanxmeer totaal verschillend van Pavijen. De Transitievisie Warmte is een eerste poging om dit complexe onderwerp voor de hele stad te beschrijven. Twee belangrijke uitvoeringslijnen worden nu al zichtbaar. Dat is in eerste instantie om sterk in te zetten op energiebesparing en de tweede lijn betreft communicatie en participatie. De transitie naar een aardgasvrije stad raakt bijna iedere inwoner en kan niet slagen zonder draagvlak. Het vergroten van het draagvlak voor dit onderwerp is een grote uitdaging en vergt veel energie en een lange adem.

In 2023 zijn drie trajecten gestart om te onderzoeken op welke wijze een aardgasloze buurt kan worden gerealiseerd.

- Door een groep inwoners uit het Westerkwartier is een onderzoek gestart naar de benutting van de warmte uit de effluentleiding van de rioolwaterzuivering. Op de website www.warmwesterkwartier.nl is meer informatie over het project te vinden. De gemeente ondersteunt dit project in deze fase met een financiële bijdrage van € 30.000,-.
- Eveneens is door een groep inwoners uit Dijkzicht/Molenzicht als spin-off van het project minder op de meter een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om via aquathermie (met als bron de Lek) te onderzoeken welke kansen er voor de buurt aanwezig zijn. Het onderzoek is vergelijkbaar met het aquathermieproject van Huibertstroom in Everdingen. Ook voor dit project bedraagt de financiële steun van de gemeente in deze fase € 30.000,-. De Lek is in Culemborg de grootste natuurlijke warmtebron. Als uit de verkenning van dit project blijkt dat er perspectief is voor de realisatie kan dit ook voor andere wijken in Culemborg mogelijk een oplossing bieden.
- Voor de nieuwbouw in de stationsomgeving is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om een collectief slim warmte-koudenet aan te leggen. Op 15 juni 2023 heeft de gemeenteraad besloten hiervoor tot maximaal € 150.000,- beschikbaar te stellen.

Warmtecafé georganiseerd vanuit Warm Westerkwartier

2.4 Duurzame opwek in 2023

Regionale Energiestrategie (RES)

De doelen voor duurzame energieopwek zijn op 1 juli 2021 vastgesteld in de Regionale Energiestrategie Fruitdelta Rivierenland 1.0 (de RES 1.0). In de RES 1.0 is de ambitie afgesproken om uiterlijk in 2030 in de regio Rivierenland 1,2 TWh (teraWattuur¹) duurzame elektriciteit op te wekken. Voor Culemborg is het kwantitatieve aandeel vastgesteld op 0,090 TWh (ofwel 90 GigaWattuur). Deze 90 GWh is onderverdeeld in 72 GWh windenergie en 18 GWh zonne-energie (6 GWh op land en 12 GWh op grootschalige daken). Met de vaststelling van de RES 1.0 is de kwantitatieve doelstelling voor de opwek van duurzame elektriciteit in de regio Rivierenland voor de komende jaren helder vastgelegd. Met peildatum 1 juli 2023 is een voortgangsrapportage over de uitvoering van de RES 1.0 aangeboden aan het Nationaal Programma RES. De gemeenteraad is hierover via informatienotitie GZDGCB70562/950808 geïnformeerd waarin wordt geconcludeerd dat we regionaal voorzichtig optimistisch zijn over het bereiken van de gestelde doelen.

Het aanbrengen van dakisolatie

Informatieavond verduurzamen monumenten

Zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht/werkgroep duurzame monumentenzorg

In 2023 heeft de besluitvorming plaatsgevonden over de verruimde mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht. Inmiddels zijn de eerste resultaten hiervan zichtbaar doordat op meerdere plekken in de binnenstad zonnepanelen zichtbaar worden. Tevens is een start gemaakt met de werkgroep duurzame monumentenzorg. Eigenaren van monumenten worden hierbij geholpen met informatie en het stroomlijnen van de vergunningenprocedures. Op 11 oktober 2023 vond een informatieavond plaats voor monumenteneigenaren waarin de werkgroep haar activiteiten heeft toegelicht. Op de website www.culemborgduurzaam.nl is een aparte subpagina ingericht met informatie over het verduurzamen van monumenten.

Extra Windenergie in Culemborg:

In 2023 zijn geen ontwikkelingen te melden over windenergie. In het voorjaar van 2022 zijn de gemeenteraadsverkiezingen gehouden en de eventuele doorstart van Windwinning Culemborg was mede afhankelijk van het resultaat van deze verkiezingen. In het gesloten bestuursakkoord is overeengekomen dat er in principe ruimte is voor extra windenergie in Culemborg maar dat draagvlak hiervoor belangrijk is. In het bestuursakkoord is verder overeengekomen dat rondom de energietransitie een participatie-agenda moet worden ontwikkeld. De eerste gesprekken hierover hebben in de gemeenteraad plaatsgevonden.

¹ 1 teraWattuur staat gelijk aan 1 miljard kiloWattuur. Een gemiddeld huishouden verbruikt jaarlijks ca. 3.500 kWh. 1 TWh staat daarmee gelijk aan het elektriciteitsverbruik van ca. 285.000 (gemiddelde) huishoudens.

3. Inkomsten en uitgaven programma energietransitie in 2023

Het budget voor het programma energietransitie in 2023 is als volgt opgebouwd:

Budget	Bedrag	Opmerkingen
Begrotingspost Milieubeheer	€ 61.000,-	Structureel budget (FCL 6740100)
Jaarschijf 2023 Programma energietransitie	€ 200.000,-	In het najaar van 2020 is in het kader van de investeringsagenda besloten 1 miljoen euro te reserveren voor het programma energietransitie. Gedurende 5 jaar is jaarlijks 200.000 euro beschikbaar. 2023 vormt het 3 ^{de} programmajaar
Restant jaarschijf 2021	€ 123.304,79	Jaarschijf 2021 bedroeg € 200.000,-
Restant jaarschijf 2022	€ 92.345,74	Jaarschijf 2022 bedroeg € 200.000,-
CDOKE-gelden*	€ 528.094,-	Eerste jaarschijf van drie jaar (2023, 2024 en 2025) waarin het rijk extra budget beschikbaar stelt voor de uitvoeringslasten (loonsom) van het energie- en klimaatbeleid.
Budget energiearmoede**	€ 616.730,-	Bedoeld voor huishoudens met een slecht energielabel en een laag inkomen. Budget is uitgekeerd in 3 zgn. SPUK-tranches (de laatste in juni 2023).
Totaal	€ 1.621.474,53	Alle middelen m.u.v. de begrotingspost Milieu-beheer zijn ondergebracht in de bestemmings-reserve programma energietransitie en zijn daarmee kalenderjaarovertgangbestendig (budget wordt aan het einde van het kalenderjaar overgeheveld naar het volgende jaar). Tevens zijn de externe budgetten gelabeld voor de energie-transitie (worden ze daar niet voor gebruikt dan moet het geld aan het rijk worden terugbetaald).

*) moet conform de subsidiebeschikking uiterlijk 31 december 2025 zijn besteed.

**) uitgekeerd via drie separate SPUK-uitkeringen. De gelden moeten conform de subsidiebeschikking zijn uiterlijk 31 december 2025 besteed zijn.

Tot nu toe (stand van zaken 1 oktober 2023) zijn op deze budgetten de volgende uitgaven gedaan:

Budget	Beschikbaar	Besteed (t/m sept 2023)
Milieubeheer	€ 61.000,-	€ 61.000,- (100 %)
Programma energietransitie o.b.v. investeringsagenda	€ 416.650,53,-	€ 221.678,- (53 %) 110 % van de jaarschijf 2023
Budget energiearmoede**	€ 616.730,-	€ 76.225,- (12,4%)
CDOKE-gelden	€ 528.094,-	€ 182.987,- (34,7 %) Uitgesplitst in: € 29.967,- formatie t/m sept 2023 € 48.020,- verplicht Q4 2023 formatie € 105.000,- kwartiermakersfase stationsomgeving
Totaal	€ 1.621.474,53,-	€ 541.891,- (33,4 %)

Uitsplitsing van de uitgaven vanuit de verschillende budgetten minus de CDOKE-gelden.

Wat	Bedrag
Minder op de meter	€ 101.088,-
Energiearmoede (o.a.fixbrigade)	€ 76.225,-
Transitievisie warmte uitvoering	€ 52.030,-
Regionaal energieloket	€ 40.892,-
Duurzame monumentenzorg	€ 33.403,-
Communicatie	€ 30.825,-
Diversen	€ 13.227,-
Energiewinkel	€ 10.000,-
Milieuadviesraad	€ 1.223,-
Totaal	358.913

Ogenschijnlijk lijkt er sprake van een forse onderbesteding, want 33,4 % van het beschikbare budget is tot en met september besteed. Hierbij zijn twee punten van belang om te onderstrepen. Allereerst worden er nog uitgaven verwacht in het laatste kwartaal van 2023. Ten tweede is het van belang om te onderstrepen dat ruim 40 % van de totale middelen (€ 674.880,-) pas medio 2023 ontvangen. Deze gelden lopen veelal door tot in 2024 en 2025. 2023 wordt gebruikt voor planvorming, waarna ze in 2024 en 2025 worden uitgevoerd.

4 Programmajaar 2024

4.1 Voorspellen is lastig

- 2024 vormt het vierde (van vijf) programmajaren van het Programma Energietransitie. Nu (oktober 2023) is het lastig om precies in te schatten waar het accent van de werkzaamheden komen te liggen. Een aantal thema's lijkt op voorhand dominant, dat zijn: de bestrijding van energiearmoede, het ontzorgen van inwoners in hun zoektocht naar de verduurzamingsmogelijkheden van de woning.
- Een tweede prioriteit uit het bestuursakkoord is het samen met de stad vormgeven en uitvoeren van de energietransitie. De enorme opgave waar we voor staan kan alleen maar slagen als we samen (gemeente, inwoners en ondernemers) de schouders er onder zetten en gedeelde doelen hebben. Daarom wordt in 2024 de startnotitie participatieagenda voor de energietransitie opgesteld.
- In 2024 zal het programma energietransitie opgaan in het bredere programma duurzaamheid. In de bijlage bij deze voortgangsrapportage is een concept opzet voor het programma duurzaamheid gevoegd.
- Een fors risico voor de voortgang van de energietransitie is de netcongestie die in het elektriciteitsnetwerk speelt. Op 18 oktober 2023 heeft minister Jetten aangekondigd dat het hoge tempo waarin er extra transportcapaciteit wordt gevraagd de snelheid overstijgt waarmee netbeheerders het elektriciteitsnet kunnen uitbreiden. We gaan naar een nieuwe fase van netcongestie, een fase die vraagt om harde maatregelen. Maatregelen die niet alleen iets vragen van netbeheerders maar ook van bestuurders, bedrijven en de samenleving. Netcongestie is een onderwerp waar we nauwlettend de vinger aan de pols houden. We staan in nauw contact met netbeheerder Liander om de consequenties voor Culemborg te monitoren en waar mogelijk de negatieve gevolgen te beperken.

Ondanks een aantal onzekerheden voorzien we de volgende acties in 2024:

4.2 Energiebesparing

Communicatie en besparen

Net als in 2023 zetten we in op energiebesparing met name in de gebouwde omgeving. Via een brede communicatiecampagne proberen we de bewustwording en het draagvlak te vergroten. De procedure Windwinning heeft ons geleerd dat draagvlak voor maatregelen extreem belangrijk is. Draagvlak begint bij een open en transparante communicatie.

We bouwen daarbij voort op de resultaten van het project Minder op de Meter. De ontzorging van woningeigenaren is een belangrijk aandachtspunt. Bewoners zijn en worden geholpen met adviezen over de maatregelen die ze in de eigen woning kunnen nemen. Nog te vaak zien we dat uiteindelijk woningeigenaren afhaken in het proces van offerte en opdrachtverstrekking. Via het nog te starten project 'Minder op de meter plus' besteden we extra aandacht aan de totale 'klantreis' waarmee we trachten te voorkomen dat juist bij de overgang naar de fase van uitvoering woningeigenaren afhaken. In lijn met de aangenomen motie (15 juni 2023) richten we ons met 'Minder op de meter plus' met voorrang op woningen met een slecht energielabel en een laag besteedbaar inkomen. Daarbij maken we ook gebruik van de budgetten uit het Nationaal Isolatieplan waarmee subsidie (tot € 1460,- per woning) kan worden verstrekt. Ook wordt de mogelijkheid verkend om een soortenmanagementplan voor vleermuizen op te stellen om het aanbrengen van spouwmuurisolatie makkelijker te maken.

4.3 De warmtetransitie in 2024

In 2024 zetten we de onderzoeken naar een alternatieve warmtevoorziening in het Westerkwartier en Molenzicht/Dijkzicht in samenwerking met de bewoners voort. We oriënteren ons op de mogelijkheid om ook in andere buurten vergelijkbare trajecten te starten. Tevens ronden we de verkenningsfase van de duurzame energiehuishouding in de stationsomgeving af. Overkoepelend zal de gemeente de invoering van de nieuwe wet Wetsvoorstel Collectieve Warmtevoorziening scherp in de gaten houden.

4.4 Duurzame opwek in 2024

Windenergie

Afhankelijk van de vraag of de initiatiefnemers van Windwinning er in slagen om in lijn met de aangenomen motie van april 2021 een aangepast voorstel te ontwikkelen dat op draagvlak kan rekenen zal in 2024 de procedure worden hervat. Het initiatief hiervoor ligt echter bij de initiatiefnemers en niet bij de gemeente.

Zonne-energie

We blijven woningeigenaren stimuleren om zonnepanelen te installeren. Ook de zoektocht naar collectieve zonnedaken (en overdekte parkeerplaatsen) zetten we voort. We starten met de uitvoering van het d-MJOP en het IHP waar nadrukkelijk aandacht zal zijn voor energiebesparing en duurzame opwek.